

Nem mindegy

VISSZHANG - LXI. évfolyam, 47. szám, 2017. november 24.

Nyár végén terjedt a magyar Facebookon egy mém, Péter s Pál képe. A kép szerint Péter Budapesten született, ma Manchesterben él. 2018 áprilisában csak Londonban, a követségre utazva szavazhat. Pál Székelyudvarhelyen született, még sosem járt Magyarországon. Ma Liverpoolban él, és 2018-ban levélben szavazhat. A siker azonnali volt. A közösségi médiában valósággal áradt a határon túli magyarok iránti ellenszenv.

Két hónapra rá indult a Demokratikus Koalíció alaposan előkészített kampánya *Ne szavazhasson, aki soha nem élt itt* címmel. Ahogy lenni szokott, kampányt arra épít egy párt, amit a lakosság támogat. A Publicus Intézet 2017 augusztusában bemutatott felmérése szerint a Magyarországon élő szavazók 57 százaléka ellenzi a kettős állampolgár magyarok szavazati jogát. A választási kampányban semmi sem rázza össze jobban a szavazókat, mint a félelem, a fennmaradási ösztön aktiválása. A Fidesz erre építi minden kampányát már több választás óta. Sajnos sikeresen. Ők megtalálták a „migránsokat” meg Sorost, a DK megtalálta (újra) a határon túli magyarokat.

Bevallom, nehéz nekem egy ellenzéki párt kampánya ellen írni. A DK az a párt, amellyel szinte mindenben egyetértek, az európaiságától a progresszív világnézetén át a szociális érzékenységéig. A Fidesz pedig az a párt, melynek esetében szinte semmivel sem értek egyet. De így vagyunk még sokan határon túl. Talán nem elegendő, s nem elég láthatóan. Kisebbsége vagyunk a kisebbségnek, nem vitás, de többen, mint gondolnák Pesten.

Ebben a témában a DK ugyanakkor téved és csalódást okozott. Legalább tíz okból is így van ez. Kezdjük a leginkább racionális (jogi, politikai, gazdasági) érvekkel, és fejezzük be az érzelmi, morális indokkal.

1. Nincs kétféle állampolgárság, és elnyert jogot visszavenni nem illik. Ugyanazon Publicus Intézet felmérése szerint Magyarország lakosságának 68 százaléka támogatja a külföldi magyarok magyar állampolgárságát. Nem véletlen, hogy ennek megvonása fel sem merül a DK kampányában. Állampolgárság azonban nincs szavazati jog nélkül. A szavazati jog nélküli „állampolgárságot” úgy hívják: letelepedési engedély, zöld kártya, kék kártya, egyik országban így, a másikban úgy. Kétségtelen ugyanakkor, hogy a jogi gyakorlat vegyes Európában, vannak államok, amelyek nem kötik hazai lakcímhez a választói jogot, de vannak olyanok is, amelyek igen. Egységes rendszer nincs, főként azért, mert ez máig nemzeti kompetencia. Mindenesetre az Európai Bizottság 2014/53/EU ajánlása arra sarkallja az EU-s tagállamokat, hogy lehetőleg ne korlátozzák a szavazati jogot abban az esetben, ha egy állampolgárunk máshol él az EU-ban.

2. Nem a határon túli magyarok szavazati jogát kell elvenni, hanem a kivándoroltak szavazási lehetőségeit kell megkönnyíteni. Visszatérve a cikk elején idézett mémre: azért, hogy Péternek nehezebb szavazni, mint Pálnak, nem Pál a felelős. Egyetlen külföldi magyar sem kérte, hogy ő könnyebben szavazhasson, mint Nyugat-Európába kivándorolt barátja. Bár a mém kimondva nem a külföldiek szavazati joga ellen ágált, az alatta futó dühös kommentekből ítélve pontosan ezt a hatást érte el. Pedig kampányt inkább arra kellene építeni, hogy Péter is levélben szavazhasson Manchesterből. Ez az igény teljesen jogos, hiszen nyilvánvalóan diszkrimináció történik.

Egyébként meg nem a határon túli magyarok az egyedüliek, akik szavazhatnak az országgyűlési választáson, pedig sohasem éltek (huzamosabb ideig) Magyarországon. Ugyanúgy elmehet szavazni az 1945-ben, 1956-ban vagy amúgy bármikor elmenekült/kivándorolt magyar gyermeke vagy unokája, ha az

Egyesült Államokban, Kanadában, Ausztráliában stb. született. Közülük az utóbbi években sokan azért is felvették a magyar állampolgárságot, mert azzal dolgozni tudnak az EU-ban, és élvezhetik a schengeni határmentesség előnyeit. Tegyük hozzá a kisgyerekként kivándoroltakat, akik már külföldön lettek nagykorúak. Hány ilyen szavazó lehet összesen, százezer, kétszázezer?

3. A politikai manipuláció jellegzetes példája az az érv, hogy a Fidesz kétharmada 2014-ben a határon túliakon múltott. 2014-ben konkrétan 1, legfeljebb 2 mandátum jött határon túlról. A többi 131-132 mandátumát a Fidesz-KDNP Magyarország határain belülről szerezte. Ez azt jelenti, hogy a kormánypártok mandátumainak 0,7-1,5 százaléka jött a határon túlról, az Országgyűlés képviselői helyeinek pedig összesen 0,5-1 százaléka. Szerintem meg a kétharmad sokkal inkább azon a másik 131-en múltott, akik az országos listáról, illetve például a pécsi, nógrádi, csongrádi, szabolcsi s budapesti körzetek tízeiből jöttek be, amelyeket egy jobb időket élt ellenzék megnyerhetett volna. Az egyéni körzetekben a külhoniak még nem is szavaztak! Milyen nyakatekert logika kell ahhoz, hogy valaki az 1,5 százalékot kitevő mandátumokat hibáztassa a kétharmadért? S hogy ne legyen baj, mekkorára nőhet idővel a külhoni szavazatszám, lehetne korlátozni a külhoni mandátumokat mondjuk 4-re egy-egy saját külhoni szavazókörzettel, ahogy azt nagyon sok európai ország teszi (például Olaszország vagy Románia), s ahogy több ellenzéki párt is javasolta. Ezekbe a körzetekbe meg a pártok jelölhetnének külhoni magyarokat. Egyébként 4 külhoni mandátumból már biztosan vinne az ellenzék is legalább egyet, ha nem kettőt (rajtuk is múlik).

4. Három-négy mandátumot, vagyis 1-2 százalékat az Országgyűlésben akár meg is érdemelnének a határon túli magyarok, mert ennyivel mégiscsak hozzájárulnak Magyarország boldogulásához. Ha csak a kultúrát nézzük: sokkal szegényebb lenne a tudomány, az irodalom, a könyvkiadás, a képzőművészet, zene, színház, film vagy akár a sport a külhoniak nélkül. Továbbá a külhoniak lelkes fogyasztók is: nélkülük nem lenne tele fél Erdély Magyarországon kiadott könyvekkel vagy tokaji borral, Pick kolbásszal és győri keksszel. Sokkal kevesebb turista jönne Magyarországra, hisz ki az a határon túli, aki nem nyaralt még Pesten vagy a Balatonon? Azt az 1-2 százalékat hozzátehetjük a magyar exporthoz is: hogyan lett volna a külhoni magyarok nélkül Románia, Szlovákia, Szerbia egyik vezető cége a Mol, és egyik vezető bankja az OTP? Magyarország a fontos regionális szerepét több szektorban annak is köszönheti, hogy a szomszédos országokban magyarul beszélő, Magyarország boldogulásában érdekelt embereket talált és talál ma is. Ilyen szerencséje senkinek sincs a környéken. Ez pedig munkahelyek tízezreit jelenti.

5. A határon túli magyarok valóban nem fizetnek adót Magyarországon (a látogatások alkalmával kifizetett áfa kivételével). De van belhoni szavazó is, aki az áfán kívül kevés adót fizet vagy egyáltalán nem fizet, sokféle ok miatt. Nem lehet kettős mérce. Egyébként is a szavazatot az egyetemes választójog bevezetése óta nem abban mérik, hogy ki mennyi adót fizet (ha fizet). Azt a modern kor kezdeti szakaszában mérték így, amikor gyakran vagyoni alapon járt szavazati jog. A külhoni magyarok nem sorkötelesek, ha háború van, igaz. De mennyire értelmetlen és absztrakt érv ez? Mégis, milyen háború fenyegeti Magyarországot NATO- tagállamként, Európa közepén? Nézzük az érem másik oldalát is: a külhoni magyar, bár nem fizet adót, mivel nem él életvitelszerűen Magyarországon, nem is élvezzi a magyar állam szolgáltatásait. Egy határon túli magyar az identitás fenntartásáért juttatott támogatásokon és a diplomáciai szolgáltatásokon túl lényegében semmi mást nem vesz igénybe. Nem szolgálja őt ki a magyarországi önkormányzat, nem védi őt a magyar rendőrség, nem a magyar tűzoltó fogja eloltani az égő házát, nem a magyar oktatási hálózatban fog tanulni a gyereke, és nem a magyar egészségügyi rendszer fogja ellátni, ha baja van. Addig is: amilyen kicsit bead, olyan kicsit is vesz ki.

6. Ennek ellenére - s az ellenzők egyik fő érvének ellenében - a határon túli magyarok mégis viselik a választásuk következményeit, még ha jóval kisebb mértékben is, mint a Magyarországon élők. Egyfelől a Magyarországról érkező kormányzati, alapítványi és magántámogatások a határon túli magyar intézményi és kultúrafenntartás egyik oszlopát képezik. Erdélyben például nem lennének szórványkollégiumok, Sapientia Egyetem, magyar média, számtalan civil szervezet vagy kulturális rendezvény magyarországi források nélkül. Sőt, van itt már apró méretben sporttámogatás, vállalkozásfejlesztés, mezőgazdasági

projekt is. Erre mondja a DK, hogy a Fidesz-kormány szavazatokat „vásárol” a támogatásokkal. Ez igaz. De amióta szabad választások vannak Magyarországon, sőt a világon minden kormány, mindig szavazatokat „vásárol” azok hangsúlyozott támogatása révén, akiktől a szavazatokat reméli. Nem azt mondom, hogy ez jó, de ne legyünk képmutatóak.

7. Továbbá a mindenkori magyar kormány (és ellenzék) szomszédos országokhoz fűződő kapcsolata alapjaiban befolyásolja a határon túli magyar közösségek mozgásterét, politikai életét, lehetőségeit, de korlátait is. S míg a támogatások növelése miatt a Fidesz látszólag a legjobb választás, a határon túli magyar pártok becsatolása a NER-be politikai vonalon borzasztóan ártalmas, hisz leszűkítette ezen pártok mozgásterét a hazai politikában, s kiszolgáltatottá tette az egyik magyar politikai oldalnak. Sőt a magyar kormány külpolitikája is ártalmas lehet, hisz mostanság a román nacionalista sajtó például gyakran Putyin ötödik hadoszlopának nevezi az erdélyi magyar közösséget, amióta a magyar külpolitika Moszkva-orientált lett. Úgyhogy Sepsiszentgyörgyről sem mindegy, hogy ki van kormányon Budapesten, s mit csinál.

8. A határon túli magyarok amúgy is ezer szállal kötődnek az országhoz. Aki azt a fent említett mémet legyártotta, valószínűleg életében nem váltott szót erdélyivel. Nem létezik olyan fiatal Pál, akik sosem járt Magyarországon. Legtöbbször jártak és járnak át évente. Továbbá nincs olyan határon túli magyar, akinek ne lenne rokona Magyarországon. Harmadsorban a külhoni magyarok ugyanazt a magyar médiát fogyasztják portáloktól tévékig, ugyanazokat a könyveket olvassák. A határon túli magyar politikai, irodalmi, tudományos, civil élet, a sajtó elitjeinek tagjai kivétel nélkül Magyarországon képezték magukat életük valamely pontján, akár egyetemen, akár csak egy nyári egyemen vagy tanulmányi úton. Nekik Budapest ugyanúgy a központ, mint egy pécsinek, szegedinek, győrinek vagy miskolcinak. S ezek az elitek pont úgy ismerik a pesti politikát, mint a pannonok. Tudják, kire szavaznak, ha szavaznak. Mert nem mindenki fog szavazni.

S a végére hadd jöjjön két, inkább erkölcsi szempontú érv is. Mert igen, ezt a kérdést nem lehet és nem is szabad csupán választási matematika alapján, illetve jogi, gazdasági érvekkel értelmezni.

9. Az állampolgárok egyes csoportjait megbélyegző, kirekesztő propaganda nem európai, progresszív-liberális párthoz méltó kampánycselekedet. Keresem én is a különbségeket a Fidesz mindenféle migránszó kampányai és a DK kampánya között, de nem sokat találok. Külső csoport ellen irányul mindkettő (migráns és külhoni), ettől a csoporttól jogot vonna meg (menekültstátusz meg nem adása, illetve szavazati jog elvétele), a kitalált veszély fiktív (migránsok erőszakos „betelepítése” – a külhoniak „tartják fent ezt a kormányt” s viszik el a költségvetést), jogi következménye a kampánynak nincs (az EU-s relokációs kvótát Magyarországnak úgyis teljesítenie kell, az ENSZ menekültügyi egyezményének Magyarország továbbra is aláírója marad, ahogy a kettős állampolgárságot nem fogja visszavonni semmilyen kormány s a szavazati jogot sem). De egy olyan párt, amely magát a tolerancia harcosának állítja be, nem uszít, nem másol uszító pártot, nem süllyed ugyanabba a mélységbe. A DK kampánya pedig ezt éri el, ha ez volt a cél, ha nem. Ez felelőtlenség és egyben morális mélypont a párt történetében. Sajnos létező előítéletekre épül, de azok felpörgetése pontosan olyan károkat okoz a magyar társadalomnak, mint a kormány megannyi utálatkampánya. Továbbá odaát – sőt ideát is – fáj. Nem kicsit, nagyon.

10. A határon túli magyarok is magyarok. Pont. Igen, létezik a határokon átívelő magyar kulturális nemzet. Létezik az állampolgárság nélkül is, de ha már megadta Magyarország (szinte egyöntetű parlamenti támogatás mellett, ne felejtjük el), akkor ez is az egyik eszköze a nemzet összefogásának, amivel sokan élni akarnak. Ez nem Trianon-revízió, hisz nem területet vesz vissza, még csak nem is az embereket hozza vissza. Csak beköti őket valamivel jobban a nemzet vérkeringésébe. A határon átívelő magyar kulturális nemzet nem egy giccses politikai szlogen, hanem mindennap megélt valóság. Annak a valósága, hogy én Erdélyben első osztálytól érettségiig magyarul tanultam, annak az élménye, hogy ugyanúgy énekeltem a házibulikon az *István, a királyt*, mint a pestiek vagy a fehérváriak, ugyanannak az Adynak a liberális publicisztikáiba lettem szerelmes, ugyanúgy örültem Egérke és Hosszú Katinka olimpia aranyainak. Ne

akarjátok ezt elvenni tőlem. Nem is lehet.

Kedves barátaim: fosszuk már meg a jobbos pátosztól és a balos misztikától a határon túli magyarság témáját. Egyszerűen csak magyarok vagyunk, nem mások, nem furcsák, nem felemások, nem magyarul beszélő románok, szlovákok, szerbek stb. Magyarok, akiknek megadatott az a szerencse (mások szerint balszerencse), hogy belelássanak egy másik nemzet kultúrájába is, hisz köztük élünk vagy éltünk.

És nem, ettől nem szakadtunk el attól az országtól, ahol élünk, éltünk. Pontosan tudjuk, hogy a helyi politikában éppúgy részt kell venni, pontosan tudjuk, hogy a kulturális, nyelvi jogainkat hol kell kiharcolni s fenntartani, pontosan tudjuk, hogy melyik parlamentben dől el a nyugdíjunk mértéke. De identitás szempontjából, nyelvileg, kulturálisan s egy kicsit politikailag is Magyarországhoz kötődünk. Skizofrén helyzet ez, nem vitás, testeddel Romániában, Szlovákiában, újabban Londonban vagy éppen Brüsszelben, nem feltétlenül kellemes, néha nehéz, de élhető. Száz éve csináljuk, akaratunkon kívül kerültünk ebbe a helyzetbe, nem utolsósorban az akkori budapesti politika miatt. S még fogjuk valószínűleg csinálni a következő százban is, állampolgársággal vagy nélküle (kinek ahogy tetszik). De tény, hogy sokunknak azzal könnyebb. Mert nem kell többet magyarázni senkinek, sem otthon, sem itthon, sem odakint: magyar vagyok, útlevellem van róla. El nem tudjátok képzelni, mekkora öröm ez.

Az országgyűlési választás nem a külhoni magyarokon múlik. Ebben az amúgy súlyosan aránytalan választási rendszerben a mandátumok sorsa 2 százalék híján Magyarországon belül dől majd el 2018-ban is. Van elég valódi probléma, amiről a 98 százaléknak érdemes beszélni. A külhoni magyarok szavazati joga nem ilyen.